

ר' עובדיה מברטנורא

תנופה שמוליך ומביא, מעלה ומוריד: ז נמנעו מלהביא. מפני הבושה שאינו יודע לקרות: התקינו שיהו מקרין. ואסמכוה אקרא דכתיב (דברים כו) וענית ואמרת, ואין עניה אלא מפי אחר: ח בקלות של כסף ושל זהב. קופות מצופות כסף וזהב: הסלים והבכורים ניתנים לכהנים. סלי עניים ניתנים לכהנים, וקלתות של עשירים מחזירים להן. מכאן אמרו, בתר עניא אזלא עניותא: ט מעטרים את הבכורים חוץ משבעת המינים. מקיפים את הסלים שבכורים בהם מפירות נאים ומשובחים, ואף על פי שאינם משבעת המינים. כגון פריש ואתרוג וכיוצא בהן, והוא הדין שיכולין לעטר מפירות שגדלו בחו"ל: רבי עקיבא אומר אין מעטרין הבכורים אלא משבעת המינים. מפירות שגדלו בארץ שחייבים בבכורים. והלכה כר"ע: י הבכורים. עיקר הבכורים תאנה שבכרה או אשכול שבכר: תוספת הבכורים. בשעת לקיטת הבכורים מוסיף עליהם משאר תאנים או משאר ענבים: עיטור. הפירות הנאים שמקיף סביבות הסל להדור מצוה: מין

משנה ז

בְּרֵאשׁוֹנָה, כָּל מִי שִׁידַע לְקָרוֹת פִּרְשַׁת הַבִּיכּוּרִים בְּלִשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ, קוֹרֵא, וְכָל מִי שֶׁאִינוֹ יוֹדֵעַ לְקָרוֹת, מְקַרֵּין אוֹתוֹ - קוֹרֵאִים לְפָנָיו הוּא עוֹנֵה אַחַר הַקּוּרֵא. נִמְנָעוּ מִלְּהִבִּיא אֱלֹהֵי שְׂאִינִים יוֹדְעִים לְקֵרוֹא, מִפְּנֵי הַבּוּשָׁה, הִתְקִינוּ שֶׁיְהִי מְקַרֵּין אֶת מִי שִׁידַע וְאֶת מִי שֶׁאִינוֹ יוֹדֵעַ:

משנה ח

הַעֲשִׂירִים מְבִיאִים בְּפִרְיָהֶם בְּקָלְתוֹת - מִיֵּינִי סִלִּים שֶׁל כֶּסֶף וְשֶׁל זָהָב - מִצּוּפִים בְּכֶסֶף וּבַזָּהָב, וְהַעֲנִיִּים מְבִיאִין אוֹתָם בְּסִלֵּי נְצָרִים שֶׁל עֶרְבָה קְלוּפָה, וְהַסִּלִּים שֶׁל הָעֲנִיִּים וְהַבְּפוּרִים נִתְּנִין בַּמַּתְנָה לְפָנֵיהֶם¹⁴:

משנה ט

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן נָנְס* אָמַר: מְעַטְרִין אֶת הַבְּפוּרִים בְּפִירוֹת חוּץ - אִפִּילוֹ אִינִם מְשַׁבְּעֵת הַמִּינִים וְאִפִּילוֹ מִפִּירוֹת שֶׁגִּדְלוּ בַּחוּץ לָאָרֶץ. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: אֵין מְעַטְרִין אֶת הַבְּפוּרִים אֶלָּא מְשַׁבְּעֵת הַמִּינִים שֶׁגִּדְלוּ בָאָרֶץ וְחַיִּיבִים בְּבִיכּוּרִים:

משנה י

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: שְׁלֹשׁ מִדּוֹת - שְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים כְּלוּלִים בְּבְּפוּרִים: עֵיקַר הַבְּפוּרִים, וְתוֹסַפֶּת הַבְּפוּרִים - בְּשַׁעַת לְקִיטַת הַבִּיכּוּרִים נוֹהֲגִים לְהוֹסִיף פִּירוֹת עַל אֵלוֹ שֶׁהוֹפְרָשׁוּ, וְעֵטוֹר הַבְּפוּרִים - פִּירוֹת שֶׁמִּנְחִים עַל גְּבֵי הַסֶּל, לְנֵי וְהִידוּר מִצּוּוֹה. תוֹסַפֶּת הַבְּפוּרִים - מוֹסִיפִים עַל הַבִּיכּוּרִים רַק מִיֵּין

ביאורים והרחבות

14. בגמרא בבא קמא (צב, א) למדין: סלי עניים ניתנים לכהנים, וקלתות של עשירים מחזירים להן, מכאן אמרו: בתר עניא אזלא עניותא (אחרי העני הולכת העניות).

רבי שמעון בן ננס

רבי שמעון בן ננס היה תנא מהדור השלישי, חברם של רבי עקיבא ורבי ישמעאל. עסק בעיקר בדיני ממונות עד שאמרו במשנה (בבא בתרא י, ח): אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: הָרוּצָה שְׂיִחְפִּים - יַעֲסוֹק בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת, שְׂאִין לָךְ מִקְצוֹעַ בְּתַרְהָ גְדוּל מְהוּ, שְׁהוּן כְּמִעֵין הַנּוֹבֵעַ. וְהָרוּצָה שְׂיַעֲסוֹק בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת, יִשְׁמַשׂ אֶת שְׂמֵעוֹן בֶּן נָנְס.

לרפואת דבורה בת תרצה שושנה

ביכורים - פרק שלישי

משנת רפאל - תכט

בְּמֵינוּ כגון ענבים על ענבים, תאנים על תאנים.
וְעֵטוֹר הַבְּכוֹרִים יכול להביא גם **מִזֵּן בְּשֵׂאֵינוּ מֵינוּ**.

תּוֹסֶפֶת הַבְּכוֹרִים נֹאכְלָת לכהנים **בְּטַהֲרָה** ואם נטמאה אסורה באכילה, כביכורים, **וּפְטוּרָה מִן הַדְּמָאִי** - כהן שקיבל תוספת הביכורים מעם הארץ, שפירותיו דמאי, אינו חייב להפריש מהם מעשרות.
וְעֵטוֹר הַבְּכוֹרִים חַיֵּב בְּדְמָאִי:

משנה יא

אִמְתִּי אָמְרוּ חכמים שתוספת הביכורים **כְּבְּכוֹרִים? בְּזֵמַן שֶׁהִיא** - התוספת **בְּאֵה מִן הָאָרֶץ. וְאִם אֵינָה בְּאֵה מִן הָאָרֶץ** כגון מעבר הירדן, **אֵינָה כְּבְּכוֹרִים**:

משנה יב

לְמָה אָמְרוּ (לעיל ב, א) **הַבְּכוֹרִים כְּנֹכְסֵי כֹהֵן** - לאחר שזכה בהם הכהן הם כנכסיו? **שֶׁהוּא קוֹנֶה מֵהֶם** על ידי שמוכר אותם לכהן אחר **עֲבָדִים וְקַרְקָעוֹת וּבְהֵמָה טְמֵאָה, וּבַעַל חוֹב** של הכהן **נוֹטְלֵן בְּחוּבוֹ, וְהָאִשָּׁה** גובה את דמי הביכורים **בְּכַתְּבָתָּהּ** כאשר היא מתגרשת, **כְּסֵפֶר תּוֹרָה** - שגם ספר תורה דינו כביכורים, שבעל חוב נוטלו בחובו והאשה בכתובתה.

וְרַבֵּי יְהוּדָה אוֹמְרִים: אֵין נוֹתְנִין אוֹתָם - את הביכורים **אֶלָּא לְחֵבֵר** - לכהן חבר שאוכל חוליו בטהרה **בְּטוֹבָה** - בתורת חסד ונדבה, ואינו רשאי לקנות בהם או ליתנם לכהן שאינו חבר.

וְחַכְמָיִם אוֹמְרִים: נוֹתְנִין אוֹתָם לְאִנְשֵׁי מוֹשְׁמֵר בין חבר ובין שאינו חבר, **וְהֵם מְחַלְקִין בֵּינֵיהֶם** את הביכורים, שהואיל ומכניסים אותם לעזרה, הכל

ונדבה, ואינו רשאי לקנות בהן דבר ואף לא ליתנם לכהן שאינו חבר, דכיון שאין עושין בהן עבודה חיישינן דלמא לא מיזדהר בהו: נותנים אותם לאנשי מושמר. ובין חבר ובין שאינו חבר מחלקין

ר' עובדיה מברטנורא
כשאינו מינו. מעטר הסל של בכורי ענבים בתאנים ושל בכורי תאנים בענבים ואפילו בפירות שאינם משבעת המינים לדברי ר"ש דסבירא ליה כך לעיל: ופטורים מן הדמאי. אם לקחן הכהן מעם הארץ שהביא בכורים: **יא ואם אינה באה מן הארץ.** כגון שהביאו התוספת מעבר לירדן, דתנן לעיל שמביאים משם בכורים אע"פ שאינה ארץ זבת חלב ודבש. אי נמי מתניתין רבי שמעון היא דאמר לעיל מעטרים את הבכורים חוץ משבעת המינים, והוא הדין מפירות שגדלו בחו"ל, וכי היכי דאליביה מעטרים בפירות חו"ל, הכי נמי התוספת באה מפירות חו"ל. וקמ"ל הכא שהתוספת שאינה מן הארץ אינה כבכורים: **יב כספר תורה.** כלומר וס"ת נמי הוי כמו בכורים לדין זה דבעל חוב נוטל בחובו ואשה בכתובתה. פ"י אחר [גרס] וס"ת, ומותר לקנות בהם ספר תורה. ואע"ג דתנא בהמה טמאה, אצטריך למתני ס"ת דלא תימא כל הני נהי דלא חזו לאכילה חזו לשכר שיבא לידי אכילה, אבל ספר תורה דלא חזי לשכר שיבוא לידי אכילה לפי שאין מוכרין ס"ת, אימא לא, קמ"ל: אין נותנים אלא לחבר בטובה. אין הכהן יכול ליתן הבכורים אלא לכהן חבר שאוכל חוליו בטהרה ונותן אותם לו בטובה בתורת חסד